

Sára Saudková

Překvapení
na české
literární scéně

TA ZRZAVÁ

Láska, nenávisť, a to mezi tím

Mladá fronta

Sára Saudková
Ta zrzavá

Ta zrzavá

Sára

Saudková

Text © Sára Saudková, 2015
ISBN 978-80-204-3879-9

*Všem, které jsem měla, mám a budu mít ráda,
protože nevěřím, že láska zmizí...*

část první
Volný pád

Možná, že teprve tehdy, když najdete odvalu skočit a letět, dokážete se podívat na sebe a celý svůj pitoreskní život tak, jaký doopravdy je. A za chvíli už byl...

Toho rána, a já miluji ráno, za mnou ta odvaha přišla. A jako vždy, když se rozhodnete správně a cítíte velkou úlevu a radost, i teď jsem věděla, že se nemusím bát. Že přišel čas.

Začala jsem stoupat po schodech. Tolikrát jsem už po nich kráčela a nikdy jsem si nevšimla, kolik jich vlastně je. Podrážky objímají hrany schodů jako milenci, když se líbají opření o klandr a jeden by řekl, že každou chvíli přepadnou. Nepřepadnou. Ani teď ne, jemně se usmívám, když je obcházím. Je pěkné být na světě. Kdo by to řekl, že se cestou na konec budu usmívat. Ve filmech to bývá vždycky jinak – měla bych se potit, křičet, váhat, litovat, děsit se. Nic mi dnes není vzdálenější než strach z toho, co dnes udělám. Vychutnávám si to, třetí patro, najednou páté, šesté...

Jsem ve formě. Vyhýbám se plivancům a vajglům, tady dokonce leží výkal, zřejmě psí. Vždycky jsem věděla, že když něco dělám poprvé, musí to být pěkné, neupocené, šťastné. Proto mi tak záleží na tom, abych neztratila glanc a nerazítkovala dlažbu psím hovnem, to teda ne. Ráno jsem si umyla vlasy, krásně a zrzavě se pak kroutí. Dlouhýma nohama vplula do zelených punčoch a vykvetla červeně květovanými šaty. To jsou mé barvy. Kdysi dávno manželka mého milence bezmocně prohlásila, že jsou na mně jenom ty vlasy. Jiná nešťastnice s nenávistí odsekla, že jsou na mně jenom ty nohy. Měly holky pravdu. Aspoň vím, na čem jsem. A teď si s touto výbavou od boha vykračuji do osmého patra – asi abych k němu měla blíž a lépe se mi vracelo, co mi půjčil na mou dlouhou cestu.

Jsem na střeše. Nečekaně prudce mě ovívá svěží jarní vítr. Chtěla bych se ho nadechnout k prasknutí, chtěla bych ho jíst, milovat se s ním. Je divoký, chladný, voňavý. A mužského rodu, to by šlo. Slyším všechno tak zřetelně – jako když se vynořím z vody, uši mi na chvíli zalehnou a všechno je tak příjemně utlumené, duté, odcizené. A pak se zvuk nesnesitelně ostře vrátí a slyšíte všechno, i když o to málo stojíte. Reklamu v televizi taky rychle

ztišíte, pokud máte to štěstí a včas nahmatáte ovladač. Bídák jeden černý mrňavý – vždycky někam zapadne a já vím, že pronikavé nabídce dámských vložek, které potlačují pach, jen tak neuniknu. Fuj. Co si vlastně musí muži o ženách myslet? Proč se jim se všemi těmi tampóny a avivážemi a zdravými mléčnými pochoutkami pro naše nejmenší nehnusíme? Mně se některé hnusí moc a trpím pomyslením, že jsem třeba taky taková. Bože, Ty víš, že nejsem!

Myšlenky na televizní kraviny a hloupoučké ženské z reklamy mě konečně opouštějí. Ne však objevené potěšení z nového. Ne, toto opravdu neznám. Je to tak nedostižné, a přitom na dosah. Je to jako závrať. Prostupuje mnou do hloubky, jako by mě chtěla zrentgenovat, prohlédnout zevnitř a potvrdit – už můžeš. Bývala jsem velký čtenář s mozolem na břicho, jak jsem čítávala hodiny vleže. Posedle a vytrvale. A tak málo si z toho pamatuji. Teď mi jen naskočilo Faustovo „zastav se, okamžiku, jsi překrásný!“. Kolikrát jsem si v životě chtěla něco vtisknout do paměti a už nikdy neztratit. Všechna ta závratná poprvé – a pak si pamatuji jen to, jak se schovávám před nápadníkem ve skříni, jak jsem našla na pouti dvacetikorunu, jak si se školníkovým synkem Pepíkem v šesti hrajeme u rybníka na rodinu, nic velkolepého, dějinného, převratného. Tuto chvíli už ani nestačím zapomenout. Potrvá jen krátce. A zrovna začíná...

Do hlavy se mi nahrne krev a pak už je všude. Proletěla jsem jak kapka vody pískem a oceán si mě vzal, daleko od břehu. Už nedohlédnu, už neslyším hlasy, už necítím hrubost asfaltu pode mnou, už nic nebolí. Nikdy nic nebolelo. Nic nebylo. Jsem jen kapkou vody v oceánu a všechno začíná odznova.

Pluji proti času

Není to tak špatné – možná se to nejvíc podobá ráji nebo děloze, ve které si bezpečně a teple šploucháme, než nás proti naší vůli uvrhnou na svět a ostré světlo a teď dýchej a rvi se. Na světě není nic tak pěkného, co by překonalo život před tím. Probudili nás ze snu a marně hledáme jeho konec, vzdaluje se... nemůžeme si ho vybavit. Vezměte hošíkovi pistolku a jeho bolest je podobná té, kterou zažijeme, když nás vytrhnou ze sna a na sále zapíšou 14. dubna 1967, 49 cm a 3,26 kg... Kdo se o to prosil?

Proud vody mě zanesl do roku 1968 nebo o kousek dál, je to hodně hluboko, takřka neviditelné. Ale za chvíli si mé oči přivyknou a rozpomínám se. Tak dlouho jsem tam už nebyla. Jsem znovu v postýlce v ložnici svých rodičů, je mi asi rok – rok a půl. Voní to tam maminkou a vypraným ložním prádlem, mýdlem a chladem – vždycky tam bývalo jak na Sibiři. Ležím na zádech, ručičky prostrčené šprušlemi po obou stranách postýlky a předstávuji si, jak jsem padlý voják. A vytrvale čekám, až někdo přijde a všimne si a bude plakat. A pak zase vstanu, dopřeji si závrat, kterou mi přináší další kulka a repete – sjedu to nanovo a dramaticky padám do měkké matrace s ručkama rozepjatýma jak dirigent na konci Osudové... Pak přichází maminka, měla bych spát, mé starší sestřičky na mě dělají obličej a já se usedavě směju a plínka je zase mokrá. Maminka zahraje na kytaru a zpívá něco o hřbitovní zdi a jak už vyplouvá loď, tu mám ráda. Předstírám, že už spím, a dveře se tiše zavírají. Na to čekám a přesně jak hodinový strojek vystřelím z pelechu a brečím křičím volám. Kdepak, nechci tu být sama. Vzdávají to a já se skrze slzy jako hrachy směju. Tak šťastně, tak nepředstíraně šťastně.

A pak je zima, bílo, nasoukají mě do huňatého fusaku, kožíšek uvnitř hřeje a lechtá, kouká mi jen hlava a dudlík a červené škraně. Aha, to jsou tváře – ale na Moravě nic takového na obličej nenajdete, leda škraně. Maminka se potácí sněhem, tenká kola kočárku prokluzují a boří se nevratně do závěje. Sestry se koulují a já se chci vysápat z pytle ven. A čekám, jestli slzy

na mraze umrznou a bude ze mě zimní princezna se slanými perlami a nudlí u nosu.

Tatínek je švihák a ženské jen těžko předstírají, že si toho nevšímají. Urostlý, černovlasý, muž s jiskrou v zelených očích. Kštice, ramena, svaly, chlupatá hrud' a vypravěč s nakažlivým smíchem. Jsem na něj pyšná – dobře vím, že jsem jeho princezna se zmrzlými perlami. Měla jsem být synem – poslední pokus doplnit tři holky někým s pindíkem. A zase nic. Ale vzal to statečně a já jsem podvědomě víc klukem než holčičkou s růžovou mašlí ve vlasech. Růžovou nesnáším. Nesnáším exaltovaný projev Američanek, které každou otázku vyhodí do nepříjemné tenké řezavé výšky, než zase klesnou tam, kde témbur je domovem. Znáte to přece – komár pisklavý kolem vašich uší a chcete ubít jeho nebo raději pojit, než to poslouchat.

Maminka je blondýnka, bývala křehkou blondýnkou, pak pěkně rostlou blondýnkou a pak ještě víc urostlou peroxidovou blondýnkou. Modrooký poklad z Hané. Dcera kulaka. Když si ji tatínek namlouval, nelenila jeho budoucí tchyně a nasedla na kolo a vyrazila na průzkum přes pole a dědiny, aby zjistila, kdo se jí to chce vpeřit do rodiny.

Babička Terka byla rázná selka, mazaná a podezřívavá a velmi bystrá. Věděla dobře, že nemůže nechat všechno jen na Pánu-bohu a že je třeba být obezřetný a jít Osudu naproti. Od obou těchto výtečníků se dočkala mnohého a toho špatného opravdu nebylo málo na jeden lidský život. Jen jednou mi vyprávěla o svých bratříčcích, byli to ještě kluci a palici jim ustřelili za té první velké války. Plakala.

Podruhé plakala, jen tiše a hrdě, jak jen to dovedou sedláci v tom kraji, když jsem se ptala na dědečka. Nikdy jsem ho nespatriřila. Nezabily ho válečné útrapy. Nezabili ho Němci. Prachsprostě ho zabili komunisti, hajzlové s krvavou hvězdou v řiti. Měl velká pole a lesy a statek a doma pekli chleba a měli čeládku a kopu dětí a všichni znali jen dřinu. Zbyly po něm postroje po koních a cepy a zažloutlý obrázek a vdova s dluhy na krku. Komunisti jim naložili dávky, které měli odevzdávat a které byly nad lidské síly, pochopitelně. Zabavili jim dobytek a stroje a zakázali

zaměstnávat čeledíny... Dobře věděli, že dědeček Josef má ta nejúrodnější pole, do kterých zaoral kus svého života – co by si to nevzali? Pak ho i ostatní kameničky, taky velké sedláky, odsoudili a odvezli na Mírov. 6 let zamřížovaného pološera mezi vrahy. Nejtěžší kriminál.

Domů se vrátil vlakem jako troska, 14 dní před vypršením trestu. Babička ho nepoznala. Do dvou týdnů zemřel. Babičku s dětmi vystrnadili ze statku, zabavili co se dalo, ukradli, co po-brali a přidělili jí a dětem baráček v cizí vesnici, kde už nebylo co vzít. Vždycky na jaře se rozvoní vlhká půda a já si připadám jak divoký kuň před startem. Nemohu se dodýchat toho voňavého vzduchu, moci se ho tak najíst a už nic nechtít. Mám za nehty půdu z úrodných polí mého dědečka a v sobě nepoddajnou vzdornou a hrdou duši a vím, že mohu kdykoliv nahlas říct: KOMUNISTI JSOU PAKÁŽ A VRAZI A KURVY JEDNY ZLODĚJ-SKÝ ZASRANÝ, a přesto jsem stále dámou s aristokracií v krvi.

A tak milá babička Terezie obhlédla terén a domů se vrátila s rozhodujícími dojmy: nápadník Franta má ještě další 4 bratry a všichni jsou náramní fešáci, silní jak mladí býčci. Ale, selčino podezřívavé čelo a pichlavá modrá očka zpozorněla, hraje kar-ban! Nebyli bohatí, ale to v té době už bylo zcela nepodstatné – holou zadnici měli všichni. Než Terka došlapala na těžkém kole zpět a setřela šátkem zpocené čelo, zůstalo jí v hlavě už jen to podstatné – samec je to zdravý a chytrý a statný. Sláva atavismu! A tak se postupně narodily mé početné sestry a celé to nadělení jsem korunovala já.

Pěkně jsem se vybarvila, maminka nevěděla, co na to říct, že jsem zrzavá. Ryšavá palice a nebezpečně zelené oči, to vše pokropené pihami, jako by na vás cedila z nebes mléčná čoko-láda. Odmala mě stříhala nakrátko s dojemným přesvědčením, že mi vlasy ztmavnou do přijatelné hnědi. Cha!

Ve školce visím s ostatními holkami na kovové duhově vybar-vené prolézačce. Jsme jak netopyři, houfujeme se tam na hřišti, zástěrky spuštěné až k bradě, jsou z nás vidět jen hubené nožky a zařízlé kalhotky, ale to nás teď nezajímá přece. Jsme zavě-šené pod koleny za rozpálenou trubku, pěkně hlavami dolů

a soupeříme, které už vlasy dosáhnou na zem a zametají prach. Ach, aspoň jednou rozvířit ten prach a zrzavě pročesat zdupanou travu pode mnou. Jen jednou jsem tomu byla nablízku. No jasně, jsem dlouhá, mám náskok a dotkla jsem se země! Jenže žádná radost na této zemi netrvá věčně, to vím už teď, a to mi je sotva nějakých pět let, spíš méně.

Nazítří mě vleče nejstarší Hanička po chodníku, který není dost široký ani dlouhý pro mé zmítání a žalostný odpor. Ten chodník vede přes Svatojánský most, nejraději bych se jí vyškubla a skočila do rozpěněné Moravy, jen abych zvrátila to, čemu beztak neujdu. Vůli natahuji tu cestu, běsním, vztekám se, přetahuji se se sestrou, ale ta má náskok jedenácti let a nepustí mě.

Ta bezmoc, dlouho si ji pamatuji, vlastně mi nikdy nevymizela z rejstříku pocitů. Je na vrcholu toho, čeho se obávám, až o kus dál je strach a bolest. Bezmoc jim kraluje.

A už mě vtahuje dovnitř, ten čpavkový pach nelítostně hlásí, že jsem u holiče. A zdlouhavě vybojované vlásky padají k zemi, jak jim kat stíná hlavy a šermuje vítězně nůžkami nad jejich hroby. Maminka to doma korunuje ustrížením ofiny až ke kořenům toho rezavého nadělení. Už nemám sílu ani chuť se bránit. Má tvrdošíjná palice dostává infuzi vzdoru, bude se mi v životě hodit. Naposledy mě vcucnou dveře oficíny při nástupu do první třídy a pak už je obcházím pohrdlivým obloukem. Má ohnivá hlava s keltsky odhodlaným čelem. Ještě jednou vstoupím ke kadeřnici v šestnácti letech a pak, jak to bylo, Havrane? NEVER MORE. Už nechci nikdy vypadat jak naondulovaný kretén, bože ne.

Když jsem pak zaslechla Kainarovo „Stříhali dohola malého chlapečka“, znáte přece tu písničku, sevřelo se mi úzkostí celé tělo. Bolestně a zoufale mi to bylo tak líto...

Ale teď mi jsou zase dva tři roky. Po obědě se chodívám přitulit k rodičům. Jejich postel je měkká jak tající sníh, brodím se prostěradlem až po krk a skáču a nořím se a zase skáču a postel se mnou laskavě péruje. A zase ta sladká, omamná závrať. Tatínek se naoko zlobí, že mu rozdupu rozlehlé noviny, které pouštějí tiskařskou čern. Stačí po nich přejet prstem, články

v nich beztak nestály za nic. Nikdy nepřinesly tu dobrou zprávu, na kterou čekal. Novinám vévodila hvězda a tváře nějakých fousatých a plešatých pánů, kteří se netvářili nijak přátelsky. Raději se před nimi skryji, nejlépe k voňavé hladké mamince. Později mě to láká i za tatínkem, ale škrábe mě fousama jak brambory do salátu a je chlupatý a ne tak měkký a není to ono. Úlisně se zase překulím za maminkou a usínám.

Tatínek má pod paží a na hrudi znaménka a já tajně doufám, že mi narostou taky, až budu větší. Pořád se tam prohlížím, ještě asi nejsem dostatečně velká. Tatínek mě zamilovaně hryže v zátylku a jsem ihned v nebi. Lechtá to, svíjím se blaženě a nemám dost. Kouše mě zlehka do oušek a strništěm na bradě přejíždí po bříšku. Ještě to slovo neznám, ale už se mi vznáší nad hlavou tlustými zářivými písmeny: slast. Nosí mě za hlavou a skáče, bydlíme v šedivém paneláku na malém městě a sousedům pod námi poskakují broušené sklenice ve vitríně.

Pokrok navštívil i naši domácnost v podobě černé bakelitové krabice. Pod jejím víkem jsou ukryté dvě průsvitné cívky a točí se jako kolotoče na pouti, kde jsem našla dvacetikorunu. Jaké jmění! Krabice se jmenuje Tesla. Neobtěžuji se zapamatovat si podivuhodné slovo magnetofon, které sestra pohotově zkrátila na magič. Ta věc umí hrát písničky a taky je do sebe schovávat. Necháávají mě promluvit do mikrofonu, trochu se bojím, jestli mi neukradne hlas a pak nevtáhne celou dovnitř. Sárinko, zazpívej písničku. A já bojácně spustím Pecnámspadlapecnamspadlakdo-paknámjipostaví... a čekám, co bude. Stále se nahrává. Postěžuji si mikrofonu: „Dyt' Ťálinka nehmluví“, zní ta památná věta z mého raného dětství. Později ji sestra přemaže Black Sabbath, cívky byly tehdy vzácné a můj hlásek musel ustoupit jiným borcům.

Jdu ven, horký nehybný den, ze všech oken obrácených do zahrady se vaří a kouří. Nikde nikdo, jen dva kočárky se spícími miminy, s těmi si teda nepohraji. Sousedka věší plínky. Á, konečně Erika, má kamarádka. Plížíme se vzrostlou trávou, jsme šelmy v buši, a jdeme ulovit gazelu. Vzrušením se mi chce z toho kakat. Instinktivně zanechám stopu u schodiště, jako bych označovala teritorium. Tady kraluji já. Stopa je to výrazná a mocná, příznak

nesporného mládí a zdraví. Tatínek jde potupně vše odklidit do obřích novin, které pouštějí barvu. Tlustý balíček s pěticípou hvězdou navrchu putuje do popelnice, kde tou dobou hospodaří Věna. Bezvěký a bezzubý starý pán, který sbírá kovy a papíry a kdeco. Častokrát mu závidíme, taky bychom se rády hrabaly v popelnicích a odnášely si poklady domů. Ale maminky nemají pochopení. Věna se zmocnil objemného předmětu a dychtivě rozbaluje.

Raději mizím. Ale chuť zkoumat popelnice nás neopouští. Mnohem později vyrážíme celá horda děcek k okolním panelákům, třeba zrovna tam nás potká štěstí. Pak si troufáme mnohem dál, do nového sídliště, kde stojí paneláky dvakrát větší než ty naše a mají místo popelnic hotový luxus: kontejnery. Nelze odolat a za chvíli čouhají ze všech hliníkových nádob, jsou to ovšem pirátské truhly, podrážky našich sandálků a odřená kolena. A ječíme jak smyslů zbaveni – já, tady je kus hračky, tady kelímek, tady pero, ještě piše, tady nakousnutá bábovka, tady... Odnáším si domů pyšně úlovek, plnou krabici od bot, vévodí tomu zkrvavená tlustá gázovina, vypadá jak matrace pro panenky. Budeme si hrát na doktory. Důvěřivě běžím domů pochlubit se. Maminka to znechuceně vyhazuje do koše a já ničemu nerozumím. Proč?! Maminko, proč mi to bereš? Věčné nepochopení mezi mnou a dospělými... Ukradli mi poklad a ještě mi vynadají: „Co sem taháš ty odpadky, taková špína, fuj, pod' si honem umýt ruce! Ještě jednou sem něco takového přineseš a uvidíš!“

Vždycky jsem dumala, co mám uvidět. Když se zeptám, ještě se na mě oboří: „Jsi drzá jak opice.“ Poniženě a uraženě se ploužím ven.

Ostatní nešťastníci pořídili doma stejně. A i kdyby našli pohotově skryš sotva vstoupili s nadílkou domů, beztak je to marné. Podezřívám svou maminku a všechny maminky, že se liší od ostatních lidí tím, že jsou obdařeny druhým párem očí na zádech. Vidí totiž dozadu, ba i za roh, dokonce i když se vůbec nedívají. Moje maminka v tom vyniká nad jiné. Hrome, a hned pozná, když lžu. Jak to dělá? Samozřejmě, že mě to dráždí a znepokojuje.

Oloupení a ponížení se šouráme ven na základnu, mezi křoví. Nehybnost nám dlouho nevydrží, zahrajeme si na doktory. Mazaná jsem už byla tehdy a odněkud vyhrabávám klacíček s ostrým koncem, odmítám se obětovat a být za pacienta. Vybíráme mezi sebou nejslabší kus a už jde pod kudlu. Operace. Nebožák si stáhne gatě a uléhá do trávy na břicho. Zkušeně mu nasy-peme do zadku písek coby dezinfekci a hojivou mast v jednom, injekce je už to nejmenší z celého martyria. Pak přijde na řadu další, bereme to zostrá, žádné prodlevy – čekárna je plná. Po-dařilo se mi uniknout výměně rolí a léčím a léčím, dokud nám nedošel písek, lístky jitrocele a ušmudlané papírky jako náplast. Odkud se vzaly, to nevím, ale popelnice nebyly daleko... A už se celá horda nebohých pacientů a kurážných doktorů žene k nej-bližší základně – rozuměj k domovu někoho z nás, kdo je nejbliž po ruce. Jede to podle obvyklého scénáře, všechny maminky už vědí, co to znamená. Zazvoníme, určené hlasy unisono zvolají „dobrydenmámezízeňdalabystenámvoduseštávouachlebasmás-lemděkujeme?“ Je to taková naše modlitba. Svatyně se na chvíli zavře, přece jen – co kdybychom se rozhodli proniknout dovnitř i s našima špinavýma ručičkami a věčně usoplenými tvářičkami. A po chvíli božstvo přináší obětinu – ták s tákhle tlustými chleby a žluťoučkým máslem a každému orosený půllitr tajně uzmutý z hospody U modré hvězdy na rohu... a my hltáme to studené růžové sladké až do dna, štáva nám stéká po bradě, jsme z toho zpoceni a už vracíme prázdné sklenice a udýchaně odbíháme na další „lítačku“.

Touláme se po sídlišti, ale vedro nás nakonec zažene do velké divoké zahrady za naším panelákem. Válejí se tam ještě panely a pytle s cementem a kdejaké dráty a hromada jiných cenností. Hltavě vypitá štáva udělala své a my spontánně vyhlasujeme soutěž, kdo nejdál dočůrá. Kluci se naparují, vytahují ty své bílé pindíky a míří s nimi kupředu jako hasiči. Ale my holky se přece nedáme, pche! To nic není. Nastavuji se do opičí polohy, povytáhnu špinavýma prstičkami bělostné faldíky nahoru a vím, že jsem opět nepřekonatelná. Dosahuji nejdál, za sebou nechávám i zběhlé krotitele ohňů, čest holek je zase projednou zachráněna

a mokře potvrzena. Primitivní, ale věřte mi, účinné. Je to měna, která platí. Děťství nezná devaluaci. Kluci dovedou ocenit výkon, ale naše munice je vystřelena a koukáme, co dál...

A tak jdeme hledat zakopaný poklad, ryjeme kameny a klacky do zdupané trávy, až z ní vymámíme knoflík, zrezivělý hřebík, kuřecí kost, vajgl, víčko od piva, peníze žádné. Průzkum je na nejvyšší úspěšný a znepokojivý. A je mi hned jasno... Tady je zakopaná mrtvola, kterou někdo přepadl, okradl a zahrabal. A tak nacházíme další kosti, co na tom, že to je kořen pampelejšky a popadané větvičky ze stromu nad námi. Pátráme, v tom je smysl. A trochu se bojím, že budeme-li pokračovat, zazubí se na nás lebka. Naštěstí nás svolávají k obědu. „Sárinkó, domũũ“. V klidu pokračujeme, jsme zcela zaujati hrabáním. Naše nehty mají věčně smuteční pásy. Ještě pátráme po tkaničkách od bot, takový halír kdyby byl...

„Oběěď!“ Ani nezvednu hlavu. Platí až třetí zavolání. A už se hrne z oken paneláku lavina jmen. „Lenko, oběěď!“ „Lad'o, domũ!“ „Pavli, kde si, pod' obědvat! Kolikrát to mám říkat?“ Nabídka se stupňuje, kuchařky nesnesou odkladu, a jak chladne polívka, rozpaluje se jejich hněv... Velmi výbušná směs. „Nepřej si mě až si pro tebe přendo!“ /rozuměj „přijdu“/.

Ponecháme kostlivce svému osudu, do kapes napěchujeme nalezené a trousíme se domů. Chodba paneláku připomíná ohromnou vývařovnu, za každými dveřmi tříská příbor do něčeho jiného, to nepochybně, ale výsledkem je kakofonie pachů a vůní. Jen si představte několik rozhlasových stanic dohromady. Strašlivý mix a poslouchat se to nedá. Ty vůně mě obklopují, beru schody po dvou po třech, ale nahoře mi už vlasy beztak voní gulášem i řízkou a kuřetem a dršťkovou, navrch to jistí připálená cibule. Stolujeme a něco chybí. Ne, není to sůl, není to pepř ani malinová šťáva. Nervózně po sobě pokukujeme, ozbrojeni příborem. Všechno je, jak má být, ale pořád to není ono. A – už je to tady. Stará Prchalka z přízemí se rozeře na svého nezvedeného synka Lad'u a na celé mužské plemeno. Rozdíl tří pater naštěstí přefiltruje její ostré nadávky, dobře artikulované, i tak se ale domýšlím, co dáma sděluje své rodině. Můžeme se pusit

do jídla, vše je jak má být a svět se pořád točí a Prchalka běduje vzduchem...

„Lidunko, vezmeš si kyblíček a lopatičku a půjdeš se mnou na písek?“ Ta věta pronásleduje mou oblíbenou sestřičku mnoho let a víc by ji vyděsila asi už jen Noční mūra v Elm Street. Přesto vždycky šla. Ach, jak to miluji, hrabat se v písku a stavět hrady a v nich chodby a pak se dotýkat nejdřív prsty a pak dlaněmi, které se navzájem uprostřed hrabavé cesty potkají. Až na věky. Vlhký písek za nehty a v botách a všude.

Pak si hrajeme na obchod, na dřevěném stolku lákavě nabízím natrhanou trávu a nakrájené žízaly (odpusťte mi, holky) a pampelišky a ohořelé sirky a spadané kolíčky na prádlo. Platí se hašlerkami a kamínky a lístky jitrocele. A už přicházejí děti, sousedé, Erika Smitalová a Věra Vybíralová a Lenka Frenclová a Lad'a Prchalů a Luděk Němců a Pavla Malínková a Lad'a Slanovodský. Ten poslední mi rozboří hrad a zbaběle zdrhá. Odhodlaně jdu naproti kamenným střelám. Jedna mě trefí do čela, krev jak z vola. A klučina zbaběle prchá domů. A mé zlaté sestřičky, jaké blaho cítit vendetu za zády, berou spravedlnost do svých rukou a pěkně si hošana podají. Poprvé si uvědomuji, jak je úžasné mít sestry, které se za mě bijí. Ta jizva stála za to.

Pak už se šere a maminka nás volá domů. Ví, že napoprvé se nedočká. No ano, až napotřetí uspěje, to už je dočista tma. Soumrak mě fascinuje. Nejdřív vidím všechno velmi zřetelně, pak nastává zvláštní zlom a v jediném okamžiku je svět přetažen záclonou, za chvíli další a další. Uběhne pár minut. Už ztrácí barvy i stíny a jen stěží rozeznávám obrysy. Je jen tma a šed'. Pokaždé se snažím nezmeškat ten okamžik, nechci mrknout, aby mi neutekl. Ale večerní kulisáci velmi rychle mění kulisy a všechno je zas a zas jiné. Zvuky znějí tajemněji. Tráva vypadá hrozivě. Pavučina mi pohladí tvář a strnu. Hlasitě mi tluče srdíčko, asi se taky bojí. Tak jsme aspoň dva na tu černočernou tmu, která má podobu nenasytné díry. Do černé tmy někdo vykrojí čtvereček světla, to maminka napotřetí volá z okna a noc jí pro tentokrát ustupuje a pouští mě domů.

Tulím se k modrému medvědovi, má velkou tlamu a z ní vylézá růžový jazýček. Když jsem nemocná, marodí se mnou a dělím se s ním o léky, zasouvám mu vytrvale pilulku dovnitř. Spiklenecky drží. Rok od roku se mi zmenšuje a zdá se mi, že i ta modř mu bledne, kožíšek celý olysalý. Jednou, to už budu velká, ho maminka vyhodí. Najednou není a s ním mizí i dětství a já ho budu pořád postrádat.

Prohlížím si polštářky na hřbetě dlaní, jak jsou baculaté a měkké, pérovací. Sestřička Lidunka mi do nich ráda zapichuje prstíky a kochá se, jak se boří. Taky bych chtěla takové ruce, jako mají velcí, s modrými žilami. Na nožkách je to taky měkké, prostrkávám prstíčky mezi prsty u nohou, lechtá to. A té špíny mezi nimi. Odřená kolena se nikdy nestačí vzpamatovat, stále přidávám další a další odřeniny a modřiny, razítka mého dětství.

Dnes jdu s maminkou mandlovat, všude voňavá pára a ženské se zarudlými tvářemi a vlastně všechno je na nich červené. Tlusté válce se točí a požírají prostěradla a povlečení a já se bojím, že si mě vtáhnou dovnitř a zbude ze mě jen placatý obrázek, možná barevná tapeta. Láká mě posunout ručičku blíž, pokoušet štěstí i velký hrozivý stroj, ještě kousek – napětím nedýchám a pokaždé na poslední chvíli ucuknu.

Pokoušení. Takový záhadný lechtivý objev, šimrá a mrazí při něm v bříšku, v zátylku, všude. Závrať. Podobné pokoušení se objeví, když si hraji na balkóně. Mám tam starou deku, prádelní kolíčky ji drží nad hlavou – ano, je to můj bunkr. Přinesla jsem si z loupežné výpravy nedozrálé palice kukuřice, nikdo se nedíval. Natrhala jsem si ty nejtlustší a s nejdelšími vlasy, jak jsem jen dosáhla. Stoupám si na špičky a natahuji se po nich, sklánějí ke mně dlouhé listy jak stráž, dál si netroufnu, je tam tma a strach a pavouci a zvuky. Kukuřice mají kuří nohy, těmi se drží v zemi. Žasnu nad nimi, připomínají zakleté ptáky, kteří nemohou vzlétnout. Sestřička Vendula mě vytáhla z pole a i s úlovkem v síťovce si mě posadí do sedátka před sebou. Šlape a já pištím blahem. Jsem vysoko a vítr mě objímá a hladí, cítím její dech a jsem tak ráda na světě. Pak se ukryji na balkóně a stříhám kukuřičným panenám vlásy, stejně všechny nakonec skončí

na ježka. Vykláním se přes zábradlí a přitahuji očima trávnickopodemnou. Dělí nás čtyři patra a moře vzduchu. Představuji si, jaké by to bylo překročit hranici a letět... Pokušení mě láká a lechtá po celém těle a strach mě spoutává, zmrazuje mou čtyřlétou odvahu. Zadržím mě vždycky v pravý čas.

Tatínek se vzteká nad novinami, znechuceně s nimi šustí, zvyšuje hlas a maminka ho tiší, nejráději by ale taky křičela. Poznám to. Často takhle spolu mluví, nerozumím o čem, ale dávají si záležet, aby u toho nebyly mé starší sestry. Já ještě nemám rozum, tak se mohu usídlit pod stolem a pozorovat tatínkovy chlupaté nohy, jak sebou vztekle šjíjí. Takhle s nimi, ale víc jakoby do tance, hýbe i maminka, když zasedne k šicímu stroji. Ten pedál se mi líbí, jak se ladně houpe a kožená tlustá šňůra ho táhne a nutí k pohybu. Je to ztroskotaná loď a takhle se bezmocně pohupuje na bříše oceánu, dokud maminka nepřestane šlapat. Veškeré vzrušené debaty souvisejí s těmi obřími černobílými novinami s hvězdou na čele, které pouštějí barvu. Tatínek, pšš, klidní ho maminka, ať to neslyší děvčata. Dospělí zkrátka mluví tajemně, složitě, vymýšlejí přezdívky... je to pro ně asi těžké mluvit jednoduše. Tak jako to umíme já a moji kamarádi. Ještě netuším, že to cestou taky zapomeneme: „Pojď si hlát. Já s tebou nekamaládím. Já mám žízeň. Maminko! Bubák! Mně se chce čurat! Že mě nechytíš? Dej mi taky. Ještě. Ty seš víš? Nechcu. Na, lízni si. Já su s tebou. Bebí. Už du...“

Když do toho zazáří televize, je to ještě horší. Někdy se bojím, že tatínek z toho švihne. Nejvíc ho rozruší, když je v televizi moc lidí, tváří se stejně, jsou k nerozeznání a všichni tleskají, na zdi jim visí prapor a zase ta hvězda a nějaký brýlatý plešatý pán se mlaskavě líbá s jiným. Jů, ten má huňaté obočí. Asi medvěd, utekl z cirkusu a nasadili mu kabát. Třeba umí jezdit po provaze na motorce. No, neumí. Tatínek nemá rád, když se dva plešatí páni líbají pod pětícípou hvězdou a mezitím dlouze čtou něco do mikrofonu. Mikrofon, ten já už znám. Máme ho taky doma.

Mým sestřičkám je to asi stejně jedno. Nejstarší Hanička večer tajně namísto čtení pouští z magneťáku sabaty, nazarety,

cepeliny, floyd, dýpárply, stouny... nevím, o čem to mluvím, ale poslouchám. Jsou to na dlouhé roky mé pohádky na dobrou noc a vlastně mi to ani nevadí. Lepší, než když se mě pokouší rozdráždit objevnými verzemi klasiky – její koza, když se loučí s kůzlátky, je stará rockerka a odjíždí na Harleyi do města na nákup. Šílím z toho, já chci kozu, která má hlásek jak panímámin vlásek, ale Františka je neoblomná a škodolibě se tlemí. Na milost bere jen kresleného Vlka z „Jen počkej, zajáci“. Má háro, v hubě cigáro a asi nejvíc se podobá Keith Richardsovi. Obklopuje nás propast 11 dlouhých, věkovitých let a nikdy ji nepřekročíme. Trochu se jí bojím a ona proklíná každý okamžik, kdy mě vyfasuje na starost. Vůbec se jí nedivím – ona by za klukama, mě teprve čeká hraní si na doktory a objevování prohlubní a výčnělků, už brzy.

Léto, jsou mi tři roky, asi jsem ji hodně rozzlobila, nemůže ven a vaří mi kašičku, já něco rozbiju, možná nedoběhnu na záchod, už nevím, a sestřička mě čapne a naklání mě přes zábradlí balkónu. Kdyby jen tušila, jak se s ním navzájem ráda pokouším. Teď se dostávám ještě dál, jupí! Tak vysoko jsem se nikdy nedostala. A najednou cítím zmatek – drží mě pevně, nebo mě opravdu pustí? Poletím konečně? Má pevný stisk a divoce se směje jako šelma. A pak je najednou konec, vytahuje mě zpátky, končí dobrodružství. Znovu mě takto pozlobí na splavu přes řeku Moravu. Silný proud podráží nohy, kameny pod vodou jsou kluzké a zeleně hedvábné a pod námi hučící hladová propast. Házíme tam s děckama klacky a málokdy se některý vynoří pro nádech. A Hanička mě vede na kole přes řeku a já se topím očima ve vodních vírech tam dole. Nepouštěj mě tam, sestřičko...

Voda proplová všemi mými vzpomínkami. Od začátku až do konce.

Znovu utíkáme před rozpáleným městem na rybník Šinclák. Neumím ještě plavat a sestřička Vendulka taky ne, jen to předstírá. Raději přesedlám na Lidunku, držím se jí jako Káča čerta a plujeme. Nosem rozbíjí klidnou hladinu a zrcadlo se mokře rozbíjí a kruhy roznašejí tu zprávu až ke břehům. Pak jí proklouzne mezi nohama kapr, lekne se, zazmatkuje, potopí se. A já se k ní

přitáhnou jak šroubek, nemůže se vynořit jak ji škrtím... nakonec se odrazí ode dna, zakrývám jí oči dlaněmi a bojím se, že si mě vodník odnese dolů, do barevného hrníčku.

Konečně mám dovoleno jít sama ven, za dětmi. Jsme vyzbrojeni křídou, a tedy vládneme celému světu. Co nemáme, to si nakreslíme. Doma si dychtivě navléknu korále z poztrácených knoflíků a chrastivě vyběhnu ven na chodník, kde skáče panáka. Jsou tam i strašně velké děti, školáci tak osmiletí, pro mě nekonečná generační propast. Dojemně čekám, až si všimnou mé lesklé ozdoby, vždyť jsem vyparáděná jak stará cigánka, ale čekám marně. Posměch je zraňující a nevím, jak se s tím pocitem srovnat. Ponížení a bezmoc, milá holčičko, se to jmenuje. Ale tak daleko našťěstí má duše nedohlédne a zachraňuje mě skok do největší dálky, ten je hodnotou mezi námi pětiletými, která nezná inflaci. Teď ale vidím i přes moře let a přes moře mezi mnou teď a tehdy, jak se ten pocit do mě zakousl a zůstal. Výsměch, hlupácci všude, osamění, pochybnosti, rostoucí vzdor, který mě provází... provázel. A na jeho konci osvobozující vědomí, jaká slast kašlat na všechny ty kruté děti, které se mezitím proměnily v důstojné dospělé, a jejich věčná omezenost maskovaná krutostí nabírá tisíců podob. Jaká úleva je ignorovat a dělat si sama všechno po svém. Ať jim klidně oči vyhřeznou.

A tak se vypravuji podél řeky k zahrádkářské osadě, stíny se prodlužují a snažím se jim utéct, pořád mě dohánějí, až mě obklopí celá tma, obejmě mě a jsem v pasti. Řeka se leskne, jsou to jen úlomky světýlek, jinak pluje temně, černě, šplouchavě. Je velká a hluboká, vyhýbám se vrbám, co když tam číhá vodník a ještě nevím, jestli to mám u něho dobré. Doma už mě maminka vyhlíží z okna, ve dveřích odhazuje uvítací vařečku – radost překonala zlost a strach... Objímá mě a lesknou se jí oči, tatínek mě vyzvedne do výšky a teď vím, že už se nemusím bát. A tak spustím: „Šla jsem k řece a došla do jeskyně a tam číhal kanec a já jsem s ním bojovala a přeprala jsem ho, pak mě kousek nesl až domů, proto jsem přišla tak pozdě...“ Trochu se do té fabulace zamotávám, ale rodiče roztávají a mám dojem, že mi věří každé slovo, a tak povzbuzena úspěchem přidávám a přidávám, sama

už nevím, co byla pravda a co ne. Nebo že by to byl lev? Možná lev, ano, něco velkolepého to bylo.

Parné léto nezná konce. Tatínek nastartuje embéčko modré jako moře, které jsem ještě neviděla. Voní v něm benzín a malinová šťáva a trochu zatuchlé kostkované deky. Probudím se až u vody. Tatínek nafukuje textilní lehátko a už vyplouváme. Jsem mrňavá, ale přesto mi vadí, že mě nalodili nahatou. Jsem pokořena a ponížena a vzdorem bych roztočila zeměkouli opačným směrem.

Ve školce, kam mě každý den maminka doprovází, je všechno tak velké. Když zlobíme, stojíme v koutě, už tam mám spočítané všechny dřevěné obklady... Vadí mi, že záchodky, je jich asi sedm vedle sebe, nemají dveře, a tak čekám, až všichni odejdou. Vadí mi, že po obědě musíme spát, chtěla bych si hrát nebo aspoň tajně prohlížet knížku pod peřinou, nedovolí mi ani otevřené oči. A tak se naučím klamat a číhám, a když učitelka zmizí, zeleně se rozhlédnu a maluji si prstem do vzduchu obrázky. Mám pořád žízeň, ale dávají nám jen malou skleničku se šťávou a já se nemůžu dočkat, až si pro mě přijde maminka a já dychtivě piju vodu se šťávou z tatínkova půllitru. Nebo to byla takřka nerozbitná sklenice duritka? Sklenice od hořčice s potiskem bývaly leckde jen pro návštěvy.

Ve školce nás učí básničky a písničky, není mi zcela jasné, co je co, ale to nevadí. Hlavně se nemůžu dopočítat, jak to bylo s tou babkou, která měla čtyři jablíčka a dědoušek ji žádá o jedno, aby měli stejně. Fandím mu a přemýšlím, jestli mu ta zlá baba, určitě je lakomá, to jablíčko dá... Dědoušek je kabrnák, umí postavit i rozbitou pec a vystačí si s kladivem. V duchu si ho představuji, jak se mocně rozmachuje a mlátí do pece hlava nehlava a dychtivě čekám, co z ní zbude, až sedne prach... a kdo ji teď opraví? Naučili nás i báseň, která napořád překoná všechny, které jsem si kdy měla zapamatovat. Nikdy jsem ji totiž už z hlavy nedostala:

„Lenin vyhnal z Ruska cara,

Lenin vyhnal boháče.

Teď se o nás vlada stará,

pekař pečě koláče.“

Vyrozuměla jsem, že je to nějaký dobrák, který miluje lidi a dělá vše pro jejich dobro. Asi Ježíšek s plešatou hlavou a kozí bradkou, který se nápadně podobá tomu pánovi z novin, do kterých tatínek drtí kletby a balí slupky od brambor a sporadicky i mé výkaly, které jsem kdy utrousila v trávě.

Jednou večer létají po obloze barevné jiskry, takové obří pampeliškové chmýří nebo zrychlené rozkvétající astry a střelba odevšad. Všichni mluví zrychleně. Máme doma návštěvu, dělám vždycky všechno proto, abych mohla zůstat, jen nejít spát. Dokažu být i neviditelná, prosíím... A tak zjihnu, nahatá se roztahuji pod proskleným stolem, u kterého je nepohodlné skoro všechno, rozhodně se z něho nedá jíst ani pít, zato se musí pořád leštit. Ale po hodině je to už všem dospělým jedno. Ze zasněženého balkónu vynášejí další a další láhve a tácky a kousek čerstvého mrazivého vzduchu, který se tlačí nedočkavě dovnitř. Taky chce být u toho jako já. Tatínek otevírá baňatou láhev, asi je to maskovaná bambitka. Protože najednou vystřelí, kouří se z ní a pouští bublinky na svobodu a do sklenice a taky na stůl. Tajně tu krůpěj oblíznu. Štípe a kouše mě do jazyku a já si připadám jako velká. Velcí vzrušeně mluví, dolévají si a z chlebičků jim opadává na sklo strouhaný sýr a mastně se lepí vlašský salát. Sleduji to všechno odspoda, z koberce, drobečky se mi vrývají do zádiček, ale na to zrovna nedbám. Skleničky nechávají pod sebou otisk svého kulatého zadku, jako by se počůraly. Teď tatínek vstává a chňapne maminku a objímá ji, tancují spolu a mně se to moc líbí, jak se maminka prohýbá a vlní a silné ruce ji pevně drží a tisknou k sobě. Maminka i sousedka se rdí a chichotají a muži zvyšují hlas a rychlost mluvy. Nerozumím ani slovo, ale cítím, že jsou veselí. Tatínek se bez zábran řehtá, je rozený bavič a vůdce debaty a kštice se mu ježí, když vidí, jak kosí své lidi jako obilí. Při smíchu se mu leskne v puse zlatý zub, taky bych chtěla jednou mít takový, jako opravdický pirát. Teď jsem ale zaujata prohlížením toho růžového čehosi, co mám mezi nohama. Musím ale pořádně roztáhnout oba faldíky. Zajímavé. Myslím, že to tam nepatří a zkusím to vytáhnout. Je to moje. To už mě ale maminka tahá zpoza stolku, kde jsem jak

pod lupou, a navléká mě do noční košilky, ať nedělám ostudu. Dostávám stejnou baňatou sklenici na štíhlé nožce, jako ostatní. Cucám šťávu a neodolatelně mě to láká prokousnout to jemné sklo. Jen si trochu stisknu zoubky, ještě trošku. Křuplo to, sklo se sype, šťáva teče, dospěli se kácejí k zemi a sbírají, co se dá. Později takto rozkoušu ještě několik takových sklenic, než maminka uzná, že to nebude náhoda. No, není. Příště už mi dávají jen z tlustostěnných...

Tatínek mě vyhazuje do vzduchu a já čekám, kdy se dotknu stropu. Volám nadšeně ještě ještě ještě a svět je tak pevný a teplý a milující jako obrovské ruce, které mnou zlehka pohazují.

Zbožňuji hru „ukaz jak mě máš ráda“. Je to vlastně hra? Možná infuze, které potřebujeme do sebe dostat co nejvíc, co jen žíly stačí pojmout, k prasknutí. Objímám a škrťím maminku kolem krku a tatínka taky, aby cítili, jak je mám ráda. Nevím přesně, co to znamená, ale snažím se, jako by šlo o život. Napínám své drobné paže, tisknu se a pusinkuji, byla by to pro mé rodiče jistě krásná smrt – být udušeni objetím. Kdykoliv jsem připravena jim znovu a znovu dokázat, co je jasné a čeho se nedá nabažit.

Zima se mi líbí, táhnou mě na saních, sníh mi zalézá do bot a vločky jsou tak... tak nepopsatelně krásné. Ještě rampouch do pusy a má radost je bezbřehá. Na kopci u altánku je ta nejdelší klouzačka, jakou znám. Zatáčí jako po spirále a já prokřičím bezstarostně celou jízdu až dolů. A zase vytáhnout sánky nahoru a znovu a znovu a znovu. Večer už necítím nohy, ale jak roztávají, štípou mi v nich tlustí škaredí mravenci. Maminka je zahání v lavoru s vlažnou vodou.

A pak jsem nemocná, horečka mě svádí do jiných světů, kde jsou brambory obludně velké a všechno se na mě valí a já se stále zmenšuji... maminka mi vyměňuje obklady a brambory se konečně smrskávají. Tatínek nade mnou starostlivě stojí, sahá mi na čelo a já cítím jeho výčitku: „Musíš se otužovat do půl těla studenou.“ Tatínek se otužuje. Každé ráno zacáká celou koupelnu a huláká u toho a chroptí a frká, cítím ho všude. Tatínkova existence je hlasitá, bujará, živočišná. Trenýrky, bílé tílko a svalnaté atletické chlupaté tělo. Potom

si baculatou štětkou pomazává tváře bílou pěnou, taky to chci zkusit a hrdě odcházím s holícím krémem pod nosem a na bradě. A celý den se třesu, že mi narostou fousiska a co s tím budu dělat?! Maminka si v koupelně přepírá punčochy, chodívám za ní nasávat tu tajemnou tělesnou vůni.

Obdivuji ty průsvitné pavučinky, sama nosívám režné punčocháče na gumu se dvěma pruhy na zadku a jedním na břicho. Maminka mě vždycky chňapne a vytáhne v pase a já visím v těch okrově hnědých punčocháčích, dokud do nich nezaředu až po ramena, zbožňuji to.

Ale maminčina výbava mě přitahuje. Punčošky, takové nosívají princezny, to vím, si přicvakává k takovým bílým knoflíkům se svorkou, které visí na konci gumových placatých šňůrek jak oběšenci a natahují své krky k pavučinkám tělové barvy. Celá ta nádhera drží na takových dlouhých kalhotkách a je určena pro to, aby nad tím maminka občas sakrovala, to když to nejde nasadit, a pro to, aby trápila mužskou představitost – to pochopím o dvacet let později. Maminčiny kalhotky jsou obrovské a maminka zřejmě tuší, jakou magii v sobě ta šíře má a rafinovaně je věší vždy pečlivě maskované ručníky a utěrkami. Nasadím si je na hlavu a jsem bílá paní, a maminka, která vidí i dozadu, mě na poslední chvíli zachytí... to už mám rozběhnuto po schodišti dolů, že zazvoním na holky a budeme si hrát venku na bludičky. V ruce třímám ještě další dva exempláře. Dospělí dokážou překazit hru v nejlepším. Ach jo.

Maminky mají zvláštní zbraně. Ta moje maminka záštiplně sleduje z balkonu rozměry prádla místních konkurentek a nechá na nich nit suchou. Tamta má prdel jak pivovarský valach – špatně, celý den se jen válí doma a nic nedělá, tamta ji má zas jak když bába sepne ruce – taky špatně, taková má čas jen na parádu a diety a érobik a kroutí tou svou bídnou náhražkou před chlapama v baráku. Nevím, co si o tom mám myslet a pro jistotu se vysápu v koupelně na pračku, abych se prohlédla v poloslepém zrcadle – projdu sítem? Polichoceně zjišťuji, že když si zmáčknu pŮlku zadečku, naskakují tam takové hrbolky,

jako když se srazí krupice. Příznak krásy! Vždyť maminka má krupice plnou zadnici!

Soboty a neděle jsou jiné, nemusím vstávat brzy ráno, na záchod nestojí nervózní fronta, tatínek obvykle vybuchne a zabuší na nešťastného šťastlivce, který se umístil dřív, hromským hlasem: „Co tam děláš!“ Nikdy jsem nepřišla na to, co odpovědět. Pravda by nevyzněla vždy zdvořile.

Sestřičky ještě vyspávají, každé roky navíc, které je dělí ode mě, je víc přisávají k posteli. Nechce se jim a já už po nich hopsám, je ráno! Hanička má dobrou trefu a v ruce papuč, kterým mě zas chvíli úspěšně odežene. Běžím žalovat... Všechno je takové zpomalené. Vyhlížím z okna ráno, má jiné barvy než odpoledne, takové ostré jako nový nůž, a jasné a zářivé, jako když se zasmějete.

Rodinná výprava na houby, nasedáme do embesa a pachová benzínová stopa nás provází po klikaté silnici až k lesu, k ostatním škodovkám, trabantům a rudým motorkám. Víc toho snad tehdy nejezdilo, aha, ještě moskviče a herceplečky, takové motorky na třech kolech a s plátěným stanem na sobě, ale všechno to páchlo ukrutně.

Tatínek, vybavený zkušenostmi z vojny, nás šikuje do rojnice a pročesáváme nebohý les. Les praská, mračí se a tmavne jako zlost. Smrčí pazoury se mě snaží polapit a nepustit, v každé průrvě pokryté mechem číhá past, kterou se propadnu až k permoníkům. Sežerou mě? Dostanu od nich prstýnek? Pokaždé někdo zabloudí, svoláváme se pisklavým houkáním hůů, úúú. Jak se v tom ale vyznat, když se takto dorozumívají i všichni v širém okolí, vybaveni nožíky a touhou vyplenit co nejvíc. A tak se přidávám a vesele houkám. Pak mezi stromy projede dunivý výstřel, poznávám našeho vůdce: „Tatínku, ty sis prdlus?“ Kontakt navázán, neztratili jsme se. Když jsme všichni dostatečně poštipáni a poškrábáni a koše jsou důstojně naplněné, sápeme se zpátky k autu. Maminka někdy lstivě vycpe košík šátkem, aby vypadal plně, i když jsme neměli zrovna den. Maminka ví, jak lidi potěšit. Je třeba odcházet z lesa jako vítězové, i když čest zachraňuje jen pár naaranžovaných babek a klouzků, po čertech prožraných.

Doma se naplno škrábe, jehličí a odřezky padají do rozložených novin se srpem a kladivem a já koukám zmizet. Svola-váme se s děčkama a jdeme lézt po smutečných vrbách, které se truchlivě naklánějí k rybníku a namáčejí si v něm vlasy. Jsme všichni lvice Elsa a zaujímáme její polohu obkročmo na tlusté větvi. Iveta neodhadne sílu té své haluze a padá i s ní k zemi... Afrika je neúprosná a její tlapa zlomena. Zítra už je šéfem hordy, její ruka opatřena velitelským sádrovým krunýřem, jehož bílou barvu si nikdo z nás už ani nevybavuje. Pastelkami zdobíme tu bílou spoustu. V dětství není sádra bílá ani smutná. Je to odznak vítězství, šrám z bitvy.

Lezu po stromech jako opice, pánbůh měl mé rodiče rád, že je ušetřil pohledu na to, kam všude jsem vlezla. Neznám strach. Napětí a výška mě pohání. Tam nahoře mě odmění sladká závrať. Tam nahoru už strach nedosáhne. Tam vládne omamná svoboda. Chtěla bych křičet štěstím a myslím, že křičím. Už nikdy v životě si tak bez zábran nezařvu, divoce a nespoutaně, dospělým to nesluší nebo co. Dospělým zaroste hlas hromadou slov, která pořád mluví, až zapomenou ten hlas občas pustit na vzduch. A tak jsou někdy divní a zlí a smutní, protože už nedokážou vylézt na nejvyšší větev a zařvat jak zvíře. Uáááááááá!

U babičky se mi líbí, sice pak všichni smrdíme zvláštní zatuchlostí starého stavení, kde se nic nevyhazuje a jen se hromadí. Ale to se mi přece líbí! Na půdě tiše zahnívá obrovská hromada zrní, musím našlapovat opatrně, pastičky na myši jsou všude a myši ještě víc. Ohlávky na koně a mlýnky a decimálka a postroje a cepy a síta a soudky a mísy a připadám si jako královna nejbohatšího panství. Staré hrnce a rozpadající se šaty a petrolejové lampy a panenka Marie celá z porcelánu. Ani nedutám. Podlaha vrže a houpe se a každou chvíli se v duchu propadám. Když je můj strach napjat k prasknutí, ustupuji zase ke světlu, královna se prošla po svém království a dole už cítím něco dobrého. O patro níž se hlasitě mluví, nevím, kdo se vymlouvá na čí hluchotu, ale nakonec už mluví každý na plné pecky. Babička nalévá do natuknutých hrnků s obrázkem švestky čaj, voní po slivovici a je v něm slivovice. Ale ta v té době platí za meducínu a vyhání parazity.

Popíjím babiččin pronikavě vonící čaj a láduji se rumovými perníčky s cukrovou námrazou. Babička si pak jde dát dvacet a přichází můj čas. Hupsnu na ni obkročmo, vystrčím jí břicho zpoza zástěry a válím to bělostné měkké těsto a mačkám a vrtím a ono věrně opakuje každý pohyb. Babička se směje, až se jí lesknou brýle i to pod nimi a já vítězně předvádím s jejím veli-kánským břichem příliv a odliv. Jsem pán moří.

Když jsem pak větší, jezdívám k babičce se svou sestřenicí Jiřinkou. Má dokonale kulatou hlavu a já si představuji, jak by se nic nezměnilo, kdybych jí tu hlavu posadila uchem na krk, pořád by měla stejný tvar. Trochu jí to závidím, být takhle kulaťoučká.

Má ještě bratra, mého bratrance Libora. Jako malá děcka se sprchujeme společně a on nám ukazuje něco, co nemáme. Umí si vytáhnout takovou růžovou kuličku z pindíka. Bádám nad tím a usuzuji, že tam má nafukovací balónek nebo bublifuk a že to praskne. Je toho už na mě moc, nemám hlavu jako balón ani pindíka s nafukovací kuličkou a mrzí mě to.

Rozhodně víc než moje zrzavá palice.

Popěvek „Zrzi zrzi co tě mrzí ta zrzavá palice ta tě mrzí nej-více...“ je hymnou mého dětství.

Spíme s Jiřinkou v ledové ložnici v manželské posteli, babička pochrupuje ve vedlejší seknici.

Babička nás zavalí měchatou duchnou, je to jak lavina, jen se vždycky peří uvnitř sesype dolů, k nohám, a nahoře nás zakrývá pouhé prázdné plátýnko. Odříká otčenáš, nevím, co to je, ale beztak mám babičku ráda. S kulatohlavou Jiřinkou si hrajeme na ledacos, ovšemže dojde i na doktory a na nevěstu s ženichem a už lítáme nahaté kolem stolu. Za oknem nás ze tmy pozoruje pošahaný strýc Frantik. Nevím, kde se vzal, něco ze vzdálené přízně, ale je odedávna jakýmsi inventářem celého stavení. Donekonečna tahá z lesa dříví, na dvoře rostou pyramidy a hory naštipaných polínek, na které nikdo nesmí sáhnout. Žije někde nahoře na půdě, má obrovské nehty na špinavých nohou, chodí snad pořád bos a nemluví. Huhlá. Trochu se ho bojím. Ale ještě víc bojovného kohouta, který nás vede k velké obezřetnosti.

Na záchod, je to dřevěný domeček na dvoře, vyrazíme vy-zbrojeni košťaty ve dvou. Jedna odvádí kohoutovu pozornost, druhá utíká do bezpečí kadibudky. Kohout už číhá. Divoce skáče, kokrhá, je to šestihlavá saň, které zbývá ještě jedna, poslední útočná klovající hlava. Vybíhám s koštětem ven, ale už si mě všimnul, musím zpátky a volám. Je to tak živočišné, tak opravdové, boj kdo z koho. Tak pravěké. Pak do toho ovšem vlítne rozezlený a naprosto současný tatínek a realisticky nakopne běsnícího čerta do zadnice a vrátí ho zpátky do pekla. Odpodadne ho už milá babička škube na pečínku. Barevné odhodlané péro si schovávám na památku, z úcty k bojovníkovi, který byl přemožen.

K tatínkově mamince, které pro rozlišení říkám stařenko, se vypravujeme zas příští týden. Je v obličejí vrásčitá, prohlížím si tu spleť cestiček v opálené tváři, které vévodí blankyt jejích očí. A pestrý šátek na hlavě s uzlem pod bradou. Je tak pracovitá, že jí odpočinek činí potíže, kromě neděle, to se nesmí dělat nic. Umí úžasné kremrole, rozplývají se v puse. Vedle dědeček píše něco na starém stroji underwood, je to vesnický vzdělanec a umí se bravurně ohánět plácačkou na mouchy. Jsem mu vděčná, že nás jednou o prázdninách spasí. Mě a mé sestřičky Lidunka a Vendulu. Stařenka se ráda modlí a chtěla by nás také zaučit. Ale víc jak „andělíčkůmůjstrážníčkuopatruj mimoudušičku“ nedáme, nejsme schopny si to zapamatovat a do toho se plíživě blíží smích, aby nás všechny nakazil... odpadááme, ale bystrým stařenčiným špehýrkám nic neunikne a už se k nám blíží. Moudrý dědeček vidí, že z nás dnes katolíky neudělá a zpacifikuje tu dobrou stařenku: „Marie, kakra matko, nech te děcka bét,“ a je to. Nadobro máme pokoj a v srdci mír. A v dlaních mince od naší stařenky, abychom měly co vhodit do kostelní kasičky. A tak se naše víra vyhranila pouze jako obdivné prohlížení červených korálků na růženci, cinkání mincí v kostelní pokladniče a šplouchání prstíček ve svěcené vodě. Na zdi má hrací obraz na klíč, podělaný od všudypřítomných much. Zatočíš klíčkem a za skleněnou vitrínou se rozhybou všichni svatí a hraje trošku skřípavě kolovrátek. Krása.

A pak je tu pes Alík, dobrák, který velí dvorku a slepicím. Srst má po způsobu psisek, která nepoznala luxus sdílení pelechu se svým páníčkem, prapodivně neuspořádanou, zakudlenou, urousanou. Citlivě větrí, kdy se pohnou dveře, a slídí, věčně při chuti. Černý čumák jako mikrofon protlačuje dovnitř, chtivě chce ulovit aspoň nějakou senzaci, takový kus masiska kdyby byl, paninko... A pak zešedivěl a já mám ve své zrzavé hlavě jasno: „Alík už má vrásky,“ a zanedlouho neměli Alíka.

Sleduji bílé květy mrazu na okně, toto nakreslit nedovedu a tak bych ráda. Voskovky v ruce neposlouchají, ruka neposlouchá, jen oči přesně vědí, jak by to mělo vypadat. Budu muset asi ještě vyrůst, zatím jsem pořád malý špunt.

Nabalíme se a namačkáme se všichni do vozu. Jak se tam všechno vejde, to nevím, míříme na hory. Tolik sněhu jsem nikdy neviděla. Bořím se jím, vločky mám v úrovni očí a pozorně si je prohlížím, jak se mi v dlani proměňují v kapky vody. A pak zapadnu, kouká ze mě jen bambule a nevím, co bude dál. Kam se až propadnu? A proč se nebojím? A najdou mě? A pak mi nasadí modré lyže s koženými řemínky a jakousi kovovou pastí na myši, která mi přidržuje boty k těm dřevěným prkýnkům. A ono to jede, hurá a pád a hurá a zase pád... Zpátky nám rodiče přivážou sáňky dozadu za auto a táhnou nás, dvě sestřičky závistivě vyhlízejí zadním okénkem z auta a taky čekají na svou příležitost. Ale nadšení je přemůže a ječí jako my dvě, které se tiskneme k sobě a sáňky rejdí, hlavně nevyjet z kolejí.

Dlouho, opakovaně se mi potom vracel sen, jak mi na kopci ujede lyže a já za ní upaluji dolů, dlouho běžím a najednou je jaro a sníh už dávno roztál a dole pod čerstvě olistěnými stromy sedí nějakí dospělí lidé. Asi odpočívají. Jsou cizí, ale já se nebojím, možná jen trochu. To si přece nerada přiznávám. A pátrám po té ztracené lyži a najednou je tam tatínek a všechno je dobré a vzduch voní a tatínek mě odnáší zpátky a já usínám, propadám se spánkem a možná i létám a nebráním se závratí. Jak je nádherné oddat se letu a vzduchu a mít zavřené oči a za nimi celý vesmír.

Když je znovu otevřu, všechno se rozpjí, už tam sotva dohlédnu. Oceán vcucnul do nekonečné hloubky vidinu mého raného dětství. A já do něj nahlížela jako klíčovou dírkou, tichý pozorovatel, který se kouká sám na sebe. Ne, nejsem sentimentální. Už se nesnažím za tou vidinou doplout, dohonit ji, ještě jednou, ještě aspoň jednou se tam podívat. Je to pryč.

Hudba skončila, noty se dohrály a je ticho, a přece ji cítíte v sobě a v duchu vyvoláváte zpátky. Jako první rande, tak ráda bych si zapamatovala každý detail, zvuk, slovo... Představuji si to všechno odznova, ale je to skládačka, puzzle, z kterého jsem dávno poztrácela dílky a nikdy ten obrázek už nedostavím celý. Zaseknu se v půli, poškrábaná gramofonová deska přeskakuje a dál už nedojde. Ale neděsí mě to.

Nevědět všechno znamená moci si to, co bylo, vymalovat znovu, po svém. Vytvořit si příběh o tom, jaké to bylo a trochu mohlo být. A kde chybí radost a barvy, radostí a barvou si ho posypu jak drobenkou koláč. A najednou zoufalství slábne a smutek tolik nebolí a balamutíme svou vlastní duši iluzemi o tom, jaké to bylo úžasné. Tudle nudle. Nebylo. Dětství je moře křivd a nedorozumění a bezmoci. Jste vydáni napospas všem, naprosto závislí a slabí. A plácáte se v tom každý jak umí, dokud se nedobabráte k hranici dospělosti. Tam to není o mnoho povzbudivější, ale už si o svých malérech a prohrách rozhodujete sami. Kdepak, dětství je tvrdé a bezcitné a zaplaťpánbůh za to – do světa dospělosti pak vstupujeme zbaveni veškerých iluzí, odolní a připraveni čelit všemu. A není to vždycky dobré, to, co nás potká...

Děsí mě lidé, kteří zjihnou a něžným hlasem zasněně a k smrti nudně vyprávějí o sladkém dětství, plném harmonie a lásky a štěstí. Z huby jim při tom vypadávají růžové pentličky a kanýrky a, promiňte, ale takoví snad serou i cukrovou vatu... Bolí mě z toho zuby, jako bych do sebe naládovala půl kila karamelk. Kdepak, dětství je tvrdý, nelítostný výcvik – obzvlášť přijdete-li na svět s takovou paličatou výbavou jako

já. Každý zákaz bolí, každý příkaz vás přidupává do země, každá vzpoura je sladká.

Děcka jsou divoké, zlomyslné šelmy, které se zvířecím pudem čekají na vaši slabost, aby vás mohla zakousnout, vysát, zneškodnit. Dospělí zas nechápou vaši divokou duši, která prahne po volnosti, a úspěšně si kupují vaši poslušnost. Pohlazením, pochvalou, čokoládou, hračkou, láskou, jedničkou ve škole, diplomem z výšky a my jim na to nakonec skočíme a tu primitivní, svéhlavou a vášnivou divokost v sobě dobrovolně uhasíme. Až nám z ní zbude jen ubohá, skomírající jiskřička..., náš tajný malý démon nebo ustrašeně ukrytý sen. A nemyslete si, stále čeká, až ji pustíte, až jednou najdete odvahu ji v sobě probudit a rozhořet se. Odvahu dovolit jí, aby nás přemohla, ovládla, aby vyházela všechn ten posbíraný balast a opatrnost a dobré mravy a vy konečně prosvištíte životem naplno, bez brzdění, bez otázek, které vás zdržují. Konečně bez zábran, divoče, šťastně a nebezpečně. Nadoraz.

Kčertu, našla jsem vůbec někdy kuráž rozžehnout tu jiskru v sobě? Udělat něco nečekaně, pološíleně, bezohledně? Fakt si to myslím? Kroutím se odporem a nelibostí nad pomyšlením, až mě budou na pohřbu líčit jako dobrou matku, dceru a přítelkyni, která to tu projela bezchybně a dokonale a takřka bezslyšně. Beze stopy. Easy come, easy go.

Přemýšlím nad tím a nedovedu odhadnout, jestli budu k sobě dost upřímná. Ale co, přece se nebudu obelhávat, teď už ne. Mám na to celou věčnost a oceán, který mnou pluje a já v něm. A všechny kecy se v něm rozpustí jako sůl, proto je tak sláný. Frajerka, nebo zbabělec? Paní Opatrná a slečna Bedlivá, nebo divoký kůň a noční bouře? Nemusím si nic nalhávat, nemusím dělat dobrý dojem, nemusím nikomu nic předstírat. Jaká jsem tedy byla? Byla. Je to zvláštní, mluvit o sobě v minulém čase a dívat se na sebe seshora jako na loutkové divadlo, ale už nemám v rukou ty šňůrky, kterými bych se vedla. Už se jen dívám. Už je pozdě.

A jsem pořád blízko vodě. Nakláním se nad hladinu a zblízka se vpíjím do světa pode mnou, do rumraje, který se odehrává těsně pod hladinou litovelského rybníka. Rok 1974 a ta zrzavá pihovatá vyčouhlá holčička s krátkou sukni a věčně odřenými koleny právě nakusuje druhou hodinu, kterou trávívá se synem školníka, Pepíkem Navarou, u břehu. Zrzka, která nezavře pusou, a oplácený klučina, který má papulu, jako by odmala troubil na trumpetu. Vytrvale si hrajeme na manžele, nevím proč, protože náš rodinný život spočívá ve sledování všeho, co se kroutí a míhá a žije v prohráté vodě. Lovíme, pouštíme na svobodu, stavíme přístav a postýlky pro potápky... dokud Pepíka nepovolá mocný hlas jeho tatínka, obávaného školníka, který asi taky nedělá nic jiného, než že drží trumpetu. Má nová aktovka z rudé hověziny mi voní, zálibně k ní čenichám, tak dlouho jsem se na ni těšila. Lavice ve třídě čerstvě natřeli, ale beztak jimi prosvítají cenné vzkazy a kresby mých předchůdců. Umět tak už číst!

Někdy se ve škole nudím, teď vidím, že docela často, některým dětem všechno moc dlouho trvá a já bych už ráda přelezla o pár stránek dál... A tak si pokládám hlavu na tu žlutou lavici a fascinovaně poslouchám. Tolik zvuků! Míhají se vzduchem jako ta žoužel v rybníce. Jeden přes druhého, splývají spolu, lezou přes sebe, zamotávají se, přeskakují. Jsou živé ty hlasy a volně se přese mě převalují, mocní, rostou, pak zase opadávají jako voda po dešti. Nejsou tak bodavé, jako bývají ty upištěné ostré hlasy malých dětí, které se zajíkají tak, že máte chuť se za ně nadechnout. A já si představuji, jak mnou pošťuchují vlny oceánu, obrazení mě a zase se vlídně vytrácejí a každý jejich odchod je pozvánkou k dalšímu nášupu.

Zvoní. Moře se vypařilo. Hlasy se ostří až nepřičetně. Už jsem zpátky ve třídě, na suchu, v realitě. Po zvonění vyrážíme s Pepíkem k našemu soukromému moři a sprádáme plány a nohy nám kloužou do vody a vůbec se tomu nebráníme.

Každé ráno zvoním v přízemí u spolužačky Eriky. Pokaždé zaspí, otevírá mi pomačkaný obličej se dvěma škvírkami, který se teprve pomalu vzdává nedospaného snu. Ještě má starší sestru, která není o nic čerstvější. A už jsem u nich v kuchyni

a vypiju půl litru kakaa, které jim pokaždé nachystá starostlivá maminka. Ta vespává po noční v hospodě a neví o světě. Až se probudí, zkušeným okem nahlédne do prázdného kakaového hrnce a pochválí v duchu holky, že se stihly nasnídat. Vyrážíme na poslední chvíli. Pohání nás představa hrozivého pana školníka, který majestátně střeží vchod do školy. V ruce obří svazek klíčů od všeho. Když ho někdo naštvě, mrskne bez varování po něm. Jeho úspěšnost je stoprocentní a dopad citelný, trénuje bez ustání a je to znát. Bereme schody po třech, táhnu Eriku za ruku, v břiše mi šplouchá kakao a na zádech hopsá aktovka, a už třímám těžkou kliku školních vrat. Vklouzneme do chladivé tlamy a vrata se za námi zavřou. Tak, a teď nás to tu stráví a my tu strávíme tolik barevných a ozvučených let, která si budu pamatovat víc než kterákoliv léta potom.

V dětství vidíte a slyšíte a cítíte všechno zblízka a zřetelně a zrovna takové jsou i vzpomínky. Bez souvislostí, jen úžasný řetězec detailů. Věcné a přesné. A pak nám slábnou oči a blbě slyšíme nebo nechceme slyšet ani vidět a to málo, co si pamatujeme, alespoň obalujeme nostalgií a vztahy a city a vším tím balastem, abychom dohonili to, co jsme zapomněli. Dospělé vzpomínky jsou takový hodně natlučený řízek v hodně tlusté vrstvě strouhanky. Masa pomálu.

Nedělní oběd v mrňavé panelákové kuchyni, všechny kuchyně po celém sídlišti jsou úplně stejné a myslím, že se tam vaří stejné hovězí a šťouchané brambory s cibulkou a stejná polívka s knedlíčky a všechny děti tam svádějí dlouhou bitvu s rodičovskou trpělivostí – kdo z koho! Kdo vydrží? Dlouze koušu kus masa a ta hmota mi v puse nabývá a já se raději udusím, než abych to polkla. Tatínkovi nic neujde a už je to tu – dokud to nedojíš, nikam nepůjdeš. A na talíři se na mě zlomyslně šklebí početná armáda vařené hmoty, utkaná z hnědých a velmi tuhých špagátů, které se nedají rozkousat, a já chci ven... Ven!

Nemám ráda neděle pro ty obědy a pro tu úzkost ze školy, která číhá za rohem. Neděle trvá nekonečně dlouho a za ní se už není na co těšit. Tajně zmuchlám maso do jedné koule a vrhám do koše a naléhavě se nabízím, že jdu vyhodit odpadky

do popelnice. Tam potkávám obvykle pár dalších nešťastníků se stejnými bílými koši a jsme domluveni během chvíle. Den není ztracen a my vyrážíme, banda ze sídliště, loupit jablka a hrušky ze sadu. Jejich chuť je umocněna strachem z dopadení. Nejsladší bývají ta, kde plíživě hlídá psisko. Hafan na šňůře, to není tak strašné, obvykle jen dělá hrozný povyk a škrtí se a oči poulí, ale dál nemůže. Nejzákeřnější jsou ti psi, kteří mají svou volnost a znají svá práva. Takoví si nás vychutnají... tiše se blíží vysokou trávou a pak najednou zaútočí. S vřískotem upustíme jablka z triček a mažeme k plotu. Za námi bílé a velmi ostré tesáky. Vrčení těsně u gatí a štěkot, kterému rozumíte, ať už vám svítí kůže bíle, černě nebo žlutě. Nebezpečí a strach chutná všude stejně. Tam, tam se vracíme rádi. Milujeme dobrodružství. Jak se nám při úprku stahuje břicho a jakmile jsme z dosahu, zaleze každý na poslední chvíli za svůj keř a vydává své fyzické svědectví právě zažitého stresu. Páni, taková úleva.

Vzrušeně dýcháme, v očích zvláštní posedlost a víme, že zítra jdeme zase. Často si ani nevšimneme, že už je po úrodě. Jasně, jde o to pokoušení štěstí a odvahy. O rozhraní bolesti a slasti, zoufalství a radosti... každé rozhraní, kdy ještě nevíte, kam to s vámi spadne, chutná nejlépe. Ne to čisté štěstí, ale ta pochybná a nejistá cesta k němu. Jakmile se topíte ve štěstí, prd o něm víte.

Doma tajně ochutnávám z mísy syrové nabobtnalé těsto a neznám větší rozkoš. Dokud to maminka nepokazí a nenaloží mi kus lepivé sladké hmoty do misky. Ta závratná chuť se ztrácí, najednou je to jen směs mouky a vajec a cukru a kvásku a mlíka se solí. Degradace nadhodnoty.

Vím to moc dobře. Kluci honí Eriku a chtějí si vzít od ní polibek. Krásná temnooká Erika, napůl cigánečka. Nedá se snadno, utíká, schovává se, já ji srdnatě bráním. Klukům divoce svítí oči a polibek je pro ně vítěznou trofejí, pro kterou jsou schopni hodinu lítat po sídlišti a lézt za námi po stromech. Dát jim jednu rovnou, ještě by si štítivě otřeli pusou. Tak takto to funguje na tomto světě, ukládám si pomalu do své paličaté zrzavé hlavy. A tajně sním, že mě budou taky jednou prohánět chodbami školy, aby mi dali pusou. A ať ostřím zrakem jak chci, nic takového nevidím. Nikdy se

to nestalo. Táhnu za sebou hromadu takových opuštěných snů. Ale umím je náramně ožít, stačí si zalézt na strom a zavřít oči a všechno vidím tak, jak bych si přála. Jsem princezna, kterou obletuje nápadník, a já před ním prchám a on mě dohání, ale já pořád běžím – bože, proč nezrychlí?

Sním si, připitoměle se usmívám, po noze mi leze mravenec a do uší křik: „Sáro, pod' s náma na kolo,“ a ti to celé zkrátí. Tak příště. Protože jízda na kole se neodmítá a mravenec umí nepříjemně štípnout. Objíždíme naše sídlištní panství a přidávají se k nám další a další. Spanilá jízda malým městem, zamíříme na periferii, k zahrádkářské kolonii. Ze zvyku se vyšplháme na nejvyšší strom a sledujeme okolí. Špioni. A obvykle se něčeho dočkáme. Jednou to byli dva milenci. Holka, pro nás už to byla „pani“, bránila své obří poprsí a my v duchu fandili mládenci, aby překonal bělostnou překážku a tu podprsenku konečně rozepnul. Ale smích nás vyzradil...

Dnes je tu nějaký dědek s tlustým zpoceným břichem a okopává záhonek. A k našemu nadšení mu něco leze z trenclí a houpe se to, nic takového jsem nikdy neviděla. Takové nepovedené chlupaté splasklé veneno. Obtížně zadržujeme chechot, ale dědkovi je všechno jedno a kope a kope... občas se tam podrbe a to už je na nás moc a padáme zase na kola... Vítr nám hladí tváře a jedeme do sámošky rozpustit rozpaky ve zmrzlině. Svět je tak tajuplný a cizí a lákavý a škaredý.

Den se líně protahuje, pokračujeme k cukrovaru. Odhodíme kola na hromadu a procházíme po úzkých betonových předělech mezi jednotlivými bazény, ve kterých se pere řepa a v dalších jámách zase divná pěna, přes kterou nedohlédneme dno. Stěny se prudce svažují k bezednu, stačí šlápnout vedle, uklouznout, a podají si nás jako soustíčko do svého chřtánu.

Vzpomínám si na mravkoleva tutínka, jak trpělivě vyčkával ve své písčité jámě, dokud se mu přímo k hubě nesesypal nějaký nešťastný mravenec. A vždycky se dočkal. Spadne tam dnes někdo z nás? Je to hrozivá představa a nedovedu v ní najít radu, jak se z takové díry vyhrabat zpátky na břeh, jak pomoci. O co je to nebezpečnější, o to víc nás to pochopitelně baví. Dokud nás

nevyžene cukrovarnický dělník: „Ste se zbláznily, děcka, chcete se utopit, smradi jedni? Povím to tatovi, ať vám naseká prdel! Sakra!“ Otcovská autorita na nás všechny platí stejně jako dobře mířený kopanec do zadnice. Už uháníme, za sebou necháváme pohřebně nasládlý pach řepné sezóny.

Vždycky na konci prázdnin, když kombajny holí pole jak taťnkova břitva, mě popadá stesk po čase, který končí. Léto je nejrychlejší ze všech a marně ho tahám za ocas zpátky. Zbyly mi z něj jen klásky posbírané na strništi.

Zprvu to vypadá pološíleně, ostré duté klasy jak miniaturní pařezy číhají na mé dětsky hlad'ouneké nožky, růžové polštářky. A ono to jde. Nesmím s nimi bojovat ani se jim bránit. Když na ně zhurta šlápnu, vrátí mi to. A tak je ze strany zvolna přišlapuji, jako bych je chtěla pohladit a uložit ke spánku. A ony se oddané uklánějí a uléhají, vždyť už tak dlouho koukaly vzhůru k obloze. Než jim posekali hlavy. Už je čas jít.

Ježdívám na kole do podniku, kde pracuje tatínek, pro obědy. Projíždím kolem topolů a v duchu se k nim modlím, a copak vím proč? Mnoho věcí dělám bez rozumného důvodu. A možná všechno to, co nedovedu rozumně obhájit, je to nejlepší, co jsem kdy v životě udělala. A připouštím, i nejzábavnější. Předpokládám, že na náhrobku se vždycky nejlépe vyjímá, jaké lotroviny a ztřeštěnosti a hovadiny provedu a co pokazím, než jaká jsem svědomitá a v dřezu vždy umyté nádobí a doma napečeno a uklizeno a vyžehleno. Nic mi není tak vzdáleno jako představa poklidného požívání jednoho roku za druhým v monotónním rytmu přerušovaném tanečními-svatbou-dvěma dětmi-rodinnou rekreací-povyšením v zaměstnání-nákupy a stoprocentní účastí na volbách a domovních schůzích.

Trochu mi odplouvají myšlenky do vzdálené budoucnosti, kde obtížně sbírám odvalu, abych s dětmi vyrazila na hřiště – hlavně ať se se mnou nechce nějaká maminka kamarádit a sdílet se mnou své zkušenosti s porodem a prdíky... Jen omylem nezabloudit do mateřského centra a tam se nevěřičně rozplývat

nad pokroky capartů a třást se blahem, že se smím infantilně postarat o celou tlupu cizích děcek.

Brrr...

Vracím se zpátky do příběhu mých osmi let a není to o mnoho lepší. Děším se chvíle, kdy se před panelákem objeví nový kočárek a prádelní šňůry jsou obtěžkané plínkami. Pro mě jasná rovnice – s kamarádkami nebude žádná přča. Závodí o to, která dřív zazvoní u sousedů, a žadoní, jestli smí hlídat a jezdit s kočárkem. Co na tom ty holky mají? Vždyť zrovna dozrávají hrušky a na koupališti se dá ještě koupat. Copak úplně zblbly? Nuda mě bolestivě drtí. A tak trpně s nimi chodím po sídlišti s hou-pavou proutěnou krabicí na kolečkách a číhám na okamžik, kdy se mimino probudí a musí se s ním kvapně zpátky... Ještě to koupaliště stihneme...

Ale teď si svobodně a hladově šlapu na kole, povídám si se stromy. Konec srpna. Vyzbrojena dvoupatrovým rendlíkem a nadějí, že budou každý den dělbuchy, kynuté knedlíky se švestkami posypané tvarohem, polévané šťávou. Láduji se jimi jak nedovřená a mé hubené břicho o tom nevydává sebemenší svědectví. Hubená jak lunt. Zkrátka jsou na mně jen ty dlouhé nohy a zrzavá hřiva, jak si vyslechnu o šestnáct let později a pak ještě mnohokrát. Umíněná pihovatá tvář, která na způsob pravyých bojovníků snadno zrudne a neochotně a dlouze nachází svou původní bledou verzi.

Začíná škola. Domácí ráno má obvyklý průběh. Zácpa u záchodu – o to delší, má-li ji i ten, kdo urval místo na trůnu první. Naštěstí to nebývá pravidlem, v tom spěchu je všechno jakoby zrychleno, dokonce i to zažívání. Rodiče pádí po rychlé snídani do práce. Tatínek vstává nejdřív, pustí si nahlas rádio a čeká na ranní rozhlasovou rozsvičku. Dělá to na mě dojem. Chrchlá v koupelně a cáká všude studenou vodu, holí se – celá koupelna je rozezvučena zvuky a vůní a energií čerstvě probuzeného muže. Nikdo z nás si netroufne ho vyrušit. Krajíce chleba a čaj a pogramovaný ubrus, který se mlaskavě lepí k loktům. A pro mě kakao, moje životní droga. Piju ho ze smaltovaného modrého hrníčku s uchem, co si jen pamatuji, tak jen z něho. Obřad je obřad.

Maminka kolem nás poletuje v kombiné a tupíruje vlasy, úpím při pohledu na ně, jak je kartáč ježí proti jejich srsti a lak neúprosně zastaví v pohybu. Ale když si maluje pusy a oči, nábožně přihlížím. Maminka se mi líbí a opravdu hezky, záhadně voní.

Nejstarší sestra, nepřestávám se jí bát i obdivovat, vždyť už je tak velká a hraje na kytaru a ve všem se vyzná... jen ne v tom, jak uniknout rodičovské kontrole. Tak tedy má velká sestra, které bůhvíproč říkám Františka, mi rozčesává vlasy a je to ranní bolestivý rituál. Vzteká se, kudlí mě, nesmím se ani pohnout, jinak to bude bolet ještě víc. Nemám odvahu ji poprosit, aby mi spletla dva copy místo jednoho ohonu. To sestřička Lidunka je jiné kafe, nevytrhne mi ani vlas. Gumičky stříháme ze staré píchlé duše z kola. Rafička na půl osmou nás vyhání za dveře. A já mířím rovnou za Erikou ji probrat a vypít její kakao a s odřenýma ušima proklouznout školníkovi za zády.

Tělocvik je propustka ze sevření stěnami třídy a lavic. Dnes trénujeme šplh na tyči. Pro nás, kteří trávíme podstatnou část dne na stromech, je to hračka. S holkama se těšíme na kluky, už na ně přichází řada. Ne že by šplhali hůř, ale k jejich smůle nemají modré trenýrky na gumičky jako my holky, ale kolem hubených boků jim volně poletují červené trencle a spolehlivě při šplhací disciplíně odhalí to, čím se hoši liší od holek. Nejen těmi trenclemi. Potupa v přímém přenosu je dokonána. My holky pištíme smíchy a ani ten největší krasavec ze třídy nedokáže dohonit zpátky svou reputaci. Odhalený pindík jej degradoval, znemožnil, potupil.

Vybavuji si, jak o 12 let později cestuji rychlíkem z Prahy domů, panenská studentka mezi přiovilými Slováky, kteří oblehli celou tu děsivou hrůzu jménem Košičan. Všechno tam smrdí lacinými cigaretami a pálenkou a česnekem, který právě prochází po dvou dnech jejich kůží ven. Myslím, že to vydržím až do Olomouce, ale to bych nesměla tolik pít. Protlačím se srdnatě k toaletě a druhou várku odvahy spotřebuji na to, abych ten kovový otvor, který končí venku nad pražci, použila. Štítivě si dřepnu do vzduchoprázdna, hlavně si nesednout, a spustím. V polovině se otevrou průvanem dveře a moje bílá zadnice osvítlí obličej těch